

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Štefana Michálíka a JUDr. Daniela Hudáka na neverejnom zasadnutí konanom 14. marca 2012 v Bratislave v trestnej veci obv. **P. B. a spol.** pre obzvlášť závažný zločin vraždy spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/, písm. e/ Tr. zák. s poukazom na § 139 písm. e/ Tr. zák., o dovolaní obvineného M. B. proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 03. decembra 2009, sp. zn. 1T 20/2009, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. marca 2010, sp. zn. 5To 10/2010, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného M. B. **s a o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica z 03. decembra 2009, sp. zn. 1T 20/2009, boli obvinení P. B. a M. B. uznaní vinnými zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/, písm. e/ Tr. zák. s poukazom na § 139 písm. e/ Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že

dňa 04. augusta 2008 v presne nezistenom čase okolo 09.00 h v rozostavanom objekte domu bez popisného čísla nachádzajúcom sa za obcou M., okres B., vo vzdialenosti 150 m za odbočkou smerom k lyžiarskemu stredisku, kde vykonávali spolu s mal. M. B. brigádnicke práce pri stavbe domu, spoločným konaním v úmysle získať majetkový prospech, fyzicky napadli majiteľa objektu, R. G., nar. X., posledne bytom B., vediač o tom, že ide o staršieho muža na dôchodku, takým spôsobom, že na dvore pred domom ho ako prvý udrel obv. P. B. s kovovou tyčou dĺžky 950 mm, priemeru 27 mm a hmotnosti 2 116,9 g veľkou razanciou do oblasti zátylku, po čom poškodený padol na zem a ostal ležať, kde mu obv. P. B. zasadil aj druhý úder a z krku mu strhol retiazku s prívieskom zo žltého kovu a z ruky hodinky zo žltého kovu, rozbil jeho mobilný telefón, následne jeho bezvládne telo spoločne

s obv. M. B. preniesli do chodby domu, kde ho ešte po hlave udreli obv. P. B. plochou časťou lopaty a obv. M. B. aj drevenou doskou po ľavom pleci, následne obv. M. B. z montérkových nohavíc poškodeného, ktoré sa nachádzali v jednej z izieb domu, vzal peňaženku s finančnou hotovosťou 5 800 Sk (192,52 €), pričom svojim konaním spôsobili R. G. trieštivé zlomeniny kostí klenby a spodiny lebečnej s pomliaždením a prekrvácáním tkaniva mozgu, následkom ktorých došlo k zlyhaniu riadiacej funkcie centrálného nervového systému a smrti poškodeného, ďalej mu spôsobil škodu odcudzením finančnej hotovosti vo výške 5 800 Sk (192,52 €) a škodu odcudzením peňaženky vo výške 60,25 Sk (2,00 €), retiazky s príveskom zo žltého kovu vo výške 8 600,07 Sk (285,47 €) a hodiniiek zo žltého kovu vo výške 4 006,76 Sk (133,00 €).

Za to bol obv. P. B. odsúdený podľa § 145 ods. 2, § 36 písm. l/, § 38 ods. 2, ods. 3, § 46 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 21 rokov a obv. M. B. podľa § 145 ods. 2, § 36 písm. d/, písm. j/, § 38 ods. 2, ods. 3, § 39 ods. 1, § 46 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 17 rokov s tým, že na výkon týchto trestov boli podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. zaradení do ústavu s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. bol súčasne obom obvineným uložený ochranný dohľad v trvaní 3 rokov s podmienkami uvedenými v § 77 ods. 1 Tr. zák.

Podľa § 83 ods. 1 písm. e/, ods. 2 Tr. zák. súd uvedeným rozsudkom rozhodol i o zhabaní vecí, a to drevenej dosky, oceľovej rúrky a kovovej lopaty.

A napokon podľa § 287 ods. 1 Tr. por. boli obaja obvinení zaviazaní spoločne a nerozdielne nahradiť škodu poškodeným (Ing. J. G. a V.).

Proti vyššie citovanému rozsudku podali obaja obvinení odvolanie. Tieto Krajský súd v Banskej Bystrici na verejnom zasadnutí konanom 16. marca 2010 preskúmal a rozsudkom, sp. zn. 5To 10/2010, rozhodol takým spôsobom, že podľa § 321 ods. 1 písm. e/, ods. 2 Tr. por. napadnutý rozsudok zrušil vo výroku o treste, týkajúceho sa obvineného M. B. a rozhodujúc vo veci v zmysle § 322 ods. 3 Tr. por. tomuto sám uložil podľa § 145 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 36 písm. d/, písm. j/, § 38 ods. 2, ods. 3, § 39 ods. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 15 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia (§ 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák.), pričom pokiaľ ide o odvolanie obvineného P. B. toto podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Dňa 02. júna 2011 podal obvinený M. B. prostredníctvom svojho obhajcu na Okresnom súde Banská Bystrica dovolanie proti vyššie uvedeným rozsudkom ako aj konaniam im predchádzajúcim, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Z obsahu jeho písomného odôvodnenia pritom vyplýva, že obvinený sa nestotožňuje s tým, akým spôsobom sa súdy vysporiadali s právnym posúdením zisteného skutku a tiež i jeho obhajobnými tvrdeniami uvádzanými v odvolaní.

Je toho názoru, že jeho konanie nemalo byť posúdené ako spolupáchatelstvo vo vzťahu k skutku spáchanému P. B., keďže tu nebola splnená ani jedna z podmienok spolupáchatelstva (spoločné konanie, spoločný úmysel).

Ako totiž uviedol v tejto súvislosti ďalej, jeho konanie spočívajúc v tom, že pomohol spoluobvinenému P. B. poškodeného preniesť do domu, kde ho udrel drevenou doskou do pleca (úder teda nesmeroval na životne dôležitý orgán, napriek tomu, že tak mohol urobiť) a odcudzil mu peňaženku, nemožno v žiadnom prípade považovať za článok reťaze, pretože toto v žiadnom prípade nesmerovalo k priamemu vykonaniu trestného činu vraždy. Aj bez ohľadu na jeho pričinenie by došlo k smrti poškodeného.

Navyše tak z vykonaných dôkazov ako aj z okolností prípadu je podľa neho zrejmé, že konal len z obáv, resp. strachu pred obvineným P. B. a na základe jeho pokynov.

Pokiaľ ide o subjektívnu stránku, t.j. úmysel spáchať spoločným konaním trestný čin vraždy, poukázal obvinený na R 57/1976, v zmysle ktorého nejde o spolupáchatelstvo, ak páchatelia súbežne útočia proti tomu istému predmetu útoku, ale každý z nich sleduje iný zámer.

Taktiež upozornil v tomto smere i na rozpor v argumentácii prvostupňového súdu, keď tento na jednej strane považoval z hľadiska zavinenia za bezvýznamné, že robil len to, čo mu kázal obvinený P. B. a že to nechcel, no na strane druhej hneď na to konštatoval, že podstatným bolo, ako konal a čo chcel docieľiť v čase činu.

Obvinený má za to, že za existujúceho stavu dokazovaniu nebolo možné u neho hľadať nepriamy úmysel spôsobiť poškodenému smrť, keďže jeho konanie nemalo

a ani nemohlo mať za následok spôsobenie smrti poškodeného. A pokiaľ by aj zistené okolnosti prípadu pripúšťali rôzne závery z hľadiska zavinenia páchatel'a, v takom prípade bolo podľa neho povinnosťou súdu postupovať podľa zásady „in dubio pro reo“, čo však ani jeden z konajúcich súdov neurobil.

Ďalej obvinený poukázal na to, že rovnako ako prvostupňový tak ani krajský súd sa vôbec nezaoberali tou skutočnosťou, či v čase jeho pristúpenia do konania s obv. P. B. bol obzvlášť závažný zločin vraždy už dokonaný (objektom trestného činu vraždy je živý človek až do okamihu jeho smrti v biologickom zmysle). V tomto ohľade sa súd obmedzil len na strohé konštatovanie, že trestný čin dokonaný nebol, pretože poškodený ešte žil „čo sa navonok prejavovalo nekoordinovanými pohybmi tela a chrčaním“.

On je však naproti tomu toho názoru, že z hľadiska definície biologickej smrti z trestnoprávneho (R 41/1976) ako aj medicínskeho hľadiska v spojitosti s vyjadreniami znalcov v znaleckom posudku je vysoko pravdepodobné, ak nie až isté, že v čase, keď do deja vstúpil on (tým, že pomohol preniesť telo poškodeného), bol už poškodený po smrti.

A napokon obvinený poznamenal i to, že konajúce súdy konali v rozpore s § 2 ods. 10 Tr. por., keď vôbec nevzali do úvahy dôkazy svedčiace v jeho prospech, úplne ich odignorovali a všetky okolnosti prípadu vyhodnotili jednostranne a jednoznačne v jeho neprospech.

Na základe vyššie uvedených skutočností má preto obvinený za to, že súdy nesprávne právne posúdili jeho konanie (toto podľa neho nenapĺňa až tri obligatórne znaky skutkovej podstaty trestného činu vraždy: objekt, objektívnu stránku a subjektívnu stránku) ako trestný čin vraždy spáchaný v spolupáchateľstve, čím porušili zákon v ust. § 20 a § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/, písm. e/ Tr. zák. Z týchto dôvodov preto navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil porušenie zákona vo vyššie citovaných ustanoveniach a súčasne aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. v celom rozsahu zrušil rozhodnutia súdov I. aj II. stupňa, a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. okresnému súdu prikázal vec znovu prejednať a rozhodnúť.

Dňa 10. júna 2011 bolo na príslušný prvostupňový súd doručené písomné vyjadrenie prokurátora Krajskej prokuratúry Banská Bystrica k predmetnému dovolaniu, pričom z jeho obsahu je zrejmé, že tento sa s obvineným uvádzanými dôvodmi dovolania absolútne nestotožňuje.

Podľa jeho názoru v danom prípade išlo o aktívne konanie oboch obvinených, ktoré úmyselne smerovalo k pozbaveniu života poškodeného R. G..

Upozornil na to, že obv. M. B. vstúpil do skutkového deja potom, čo mal vedomosť o tom, že obv. P. B. chce poškodeného olúpiť, príp. aj zabiť a zároveň potom, čo bol prítomný prvej fázy jeho konania, z ktorej mu muselo byť jasné, že sa rozhodol svoje plány i reálne uskutočniť.

Zároveň pritom poukázal na tú skutočnosť, že v čase, keď obv. M. B. fakticky pristúpil do konania s obv. P. B., obzvlášť závažný zločin vraždy ešte dokonaný nebol, pretože poškodený ešte žil, čo sa navonok prejavovalo nekoordinovanými pohybmi tela a chrčaním. Svojím konaním sa tak dovolateľ podieľal na skutku pred dokonaním tohto trestného činu jednak prenášaním tela poškodeného do rozostavaného domu, úderom drevenou doskou do jeho ramena a najmä následným prehľadávaním priestorov domu a odcudzením finančnej hotovosti. Jeho vysvetlenie vlastného konania spočíva v tom, že robil len to, čo mu kázal obv. P. B., že to nechcel a podobne, považuje pritom aj prokurátor rovnako ako konajúce súdy z hľadiska zavinenia za bezvýznamné. Podstatné pre jeho trestnú zodpovednosť je, ako konal v danej situácii a čo chcel docieľiť v čase činu. Nebolo ničím preukázané, že by bol iba živým nástrojom v rukách spolupáchateľa, pričom i na hlavnom pojednávaní výslovne uviedol, že ho nikto na mieste činu nenútil zostať. Navyše ak by aj bol spáchal trestný čin pod vplyvom hrozby alebo nátlaku, šlo by len o poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. e/ Tr. zák., nie však o okolnosť vylučujúcu jeho trestnú zodpovednosť.

Ďalej prokurátor zdôraznil i to, že pre posúdenie konania obv. M. B. podľa § 20 Tr. zák. nie je podmienkou, aby sa tento sám priamo podieľal na fyzickom útoku voči poškodenému, a preto potom nie je ani prekážkou posúdenia konania obv. P. B. a M. B. ako spolupáchateľov tá skutočnosť, že poškodeného bezprostredne priamo usmrtil iba jeden z nich (obv. P. B.). Z hľadiska subjektívnej stránky konal však obv. M. B. na rozdiel od obv. P. B. v nepriamom úmysle (§ 15 písm. b/ Tr. zák.).

Z dôvodov vyššie uvedených je teda podľa prokurátora zrejmé, že dovolaním napadnuté rozhodnutia sú založené na správnom právnom posúdení zisteného skutku, ako i na správnom použití iných hmotnoprávných ustanovení, a preto navrhol, aby dovolací súd v zmysle § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného M. B. na neverejnom zasadnutí odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu (§ 369 ods. 2 písm. b/ a § 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Tr. por., veta prvá, keďže obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo a podal riadny opravný prostriedok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c/ Tr. por.).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; **správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť**.

Podľa § 374 ods. 3 Tr. por. v dovolaní možno uplatňovať ako dôvod dovolania aj konanie na súde prvého stupňa, ak vytýkané pochybenia neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku.

Podľa § 385 ods. 1 Tr. por. je dovolací súd viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Pokiaľ ide o obvineným uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., tak z jeho znenia ako aj z inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinštančné. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o dovolaní je potom viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili sudy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdov, ktorý je určený k náprave v zákone výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných pochybení, čo celkom zreteľne vyplýva z konštrukcie jednotlivých dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. a/ až písm. l/ Tr. por., resp. aj z ustanovenia § 374 ods. 3 Tr. por. Ako už aj z vyššie uvedeného vyplýva, neslúži teda k revízií a náprave skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, upravovať alebo meniť iba súd odvolací. Samotnú správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd len v obmedzenom rozsahu potrebné vyšetrovanie podľa § 379 ods. 2 Tr. por.

V dôsledku uvedeného iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno potom vyvodzovať dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Ten je daný v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Dovolanie je teda určené k náprave právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva.

Čo sa týka potom podaného dovolania, tak z jeho obsahu je zrejmé, že v ňom obvinený M. B. namieta v podstate iba skutkové zistenia súdov oboch stupňov, resp. neúplnosť nimi vykonaného dokazovania, spôsob, akým vyhodnotili v jeho neprospech vykonané dôkazy a závery, ktoré z vykonaného dokazovania vyvodili (k tomu viď i uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. marca 2010, sp. zn. 3 Tdo 5/2010, uverejnené pod R 40/2010, či stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2010, sp. zn. Tpj 39/2010, uverejnené pod č. 3/2011).

Avšak ako už bolo viackrát vyššie spomenuté, skutok tak, ako bol zo strany príslušných súdov zistený, je pre Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací záväzný, pričom pokiaľ ide o jeho právne posúdenie, tak toto je i podľa jeho názoru správne a v súlade so zákonom, keďže ustálený skutok napĺňa všetky zákonné znaky obzvlášť závažného zločinu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c/,

písm. e/ Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Tr. zák. (zo skutkovej vety vyplývajú oba znaky spolupáchateľstva, teda tak spoločný úmysel ako i spoločné konanie oboch obvinených).

S poukazom na výhrady dovolateľa možno pritom upozorniť na tú skutočnosť, že spolupáchateľstvo po objektívnej stránke nevyžaduje spoločné konanie v tom zmysle, že každý zo spolupáchateľov uskutoční konanie rovnocennej povahy a naplní tak všetky znaky trestného činu, ale stačí, keď trestná činnosť spolupáchateľov vo svojom súhrne predstavuje konanie naplňujúce príslušné ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona.

Ďalej je potrebné uviesť tiež to, že zo zásad, ktorými je ovládaný inštitút spolupáchateľstva, v prípadoch trestných činov proti životu a zdraviu vyplýva, že spolupáchatelia zodpovedajú za celý následok spoločného konania bez ohľadu na okolnosť, aké konkrétne dielčie zranenie bolo spôsobené konkrétnym dielčím útokom toho ktorého páchatel'a a taktiež bez ohľadu na okolnosť, že bol rozdiel v intenzite konania jednotlivých páchatel'ov.

S ohľadom na uvedené možno teda konštatovať, že vyššie spomenutej právnej kvalifikácii posudzovaného skutku vôbec neprekáža tá skutočnosť, že rozhodujúce „smrteľné údery“ zasadil poškodenému R. G. fakticky len jeden zo spolupáchateľov, a to P. B..

To, že miera účasti dovolateľa M. B. na spáchanom skutku bola iná ako miera účasti jeho vyššie menovaného spolupáchateľa bolo napokon správne zohľadnené zo strany konajúcich súdov pri ukladaní trestu, keď práve predovšetkým s poukazom na to bolo v jeho prípade použité zmierňovacie ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. a bol mu uložený trest pod dolnou hranicou zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Na základe vyššie uvedených skutočností a citovaných zákonných ustanovení preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené v enunciate tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 14. marca 2012

JUDr. Peter H a t a l a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Ing. Alžbeta Kóňová